

Παναγία Γλυκιώτισσα , Κερύνεια, “Πολυγνώση”

Εκκλησία αφιερωμένη στην Παναγία. Βρίσκεται σε βραχώδη ακτή μεταξύ Κερύνειας και Αγίου Γεωργίου. Από το όνομα της εκκλησίας, η περιοχή αυτή που απέχει 2 χμ. περίπου από την Κερύνεια, είναι γνωστή ως Γλυκιώτισσα. Η εκκλησία δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Μεγάλη πανήγυρις γινόταν κάθε χρόνο στις 8 Σεπτεμβρίου, ημέρα γέννησης της Παναγίας. Η παράδοση αναφέρει ότι η Παναγία η Γλυκιώτισσα γλίτωσε κάποτε τους Κερυνειώτες από τη φοβερή ασθένεια της πανώλης (γι' αυτό και το προσωνύμιο αποδίδεται στο ρήμα «γλιτώνω»). Κάποιοι, βέβαια, υποστηρίζουν πως το όνομα σχετίζεται με το γλυκό νερό αρχαίου πηγαδιού που βρισκόταν εκεί.

Στην ακτή της Γλυκιώτισσας είχαν δοκιμάσει αρχικά να διενεργήσουν τη στρατιωτική τους απόβαση οι Τούρκοι εισβολείς στις 20 Ιουλίου 1974, επειδή βρίσκεται πλησιέστερα προς την Κερύνεια, αλλά και κάτω από την κορυφή του Αγίου Ιλαρίωνος, απ' όπου ίσως επεδίωκαν να έχουν κάλυψη από τους εκεί ευρισκόμενους από το 1963 Τούρκους στρατιώτες.

Τα πρώτα τουρκικά αποβατικά σκάφη που προσέγγισαν την Κύπρο στις 20.7.1974, κατευθύνθηκαν αρχικά στην περιοχή Γλυκιώτισσας. Επειδή όμως εκεί η ακτή είναι βραχώδης κι ακατάλληλη για προσάραξη σκαφών, η απόβαση έγινε δυτικότερα, στην ακτή Πέντε Μίλι.

Η εκκλησία, μονόκλιτη με τρούλλο, είναι κτισμένη στη βραχώδη ακτή κατά τον αββά Τζιοβάννι Μαρίτη, που την είχε επισκεφθεί το 1760, «παλαιότερα ανήκε στους Λατίνους, αφιερωμένη στη Madonna, αλλά τώρα βρίσκεται στην κατοχή των Ελλήνων...» Ο ίδιος αναφέρει επιτύμβια πλάκα που είχε δει στο ναό, την οποία μνημονεύει, ενωρίτερα, και ο de Mas Latrie, αλλά την περιγράφει και ο George Jeffery το 1918. Επρόκειτο για ταφόπλακα που έδειχνε έναν Ευρωπαίο, με οικόσημα, κάποιον Καίσαρα Καριότι, που είχε πεθάνει στις 12 Σεπτεμβρίου 1546. Ο Jeffery υπέθεσε ότι επρόκειτο για τον ιδρυτή του ναού, που συνεπώς είχε κτιστεί λίγο πριν το 1546. Παλαιά τοπική παράδοση ανέφερε ότι ο άνθρωπος αυτός, που ήταν ο πρωτομάστορας στις εργασίες ανακαίνισης και ενίσχυσης του κάστρου της Κερύνειας, κάθε μέρα φεύγοντας από τη δουλειά, κουβαλούσε και μία πέτρα, μέχρις ότου έκτισε την εκκλησία.

Ωστόσο το πιο πιθανό είναι ότι επρόκειτο αρχικά για βυζαντινό ναό, που υστερότερα τον οικειοποιήθηκαν και διαφοροποίησαν οι Λατίνοι. Παλαιές φωτογραφίες (πριν την νεότερη εκτενή ανακαίνισή του τη δεκαετία του 1960) δείχνουν ότι το αρχικό κτίσμα ήταν μάλλον βυζαντινό. Δυστυχώς σήμερα η περαιτέρω έρευνα δεν είναι δυνατή.

Ο Jeffery (1918) κάνει λόγο και για ερειπωμένα μοναστηριακά οικοδομήματα γύρω από την εκκλησία, πράγμα που μαρτυρεί ότι για κάποιο διάστημα είχε λειτουργήσει και ως μοναστήρι. Τα ερείπια αυτά έχουν εξαφανιστεί από καιρό, ενώ σήμερα όλη η έκταση είναι οικιστική, έχουν δε οικοδομηθεί πολλές κατοικίες και άλλα υποστατικά.